

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра архівознавства, спеціальних історичних та правознавчих дисциплін

Дипломна робота бакалавра
з теми: «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УТВОРЕННЯ І
ДІЯЛЬНОСТІ КАРНОГО РОЗШУКУ В УРСР (1919 – 1991 РР.)»

Виконала: студентка IV курсу
спеціальності 014 Середня освіта
(Історія та правознавство)
денної форми навчання
Білоус Анастасія

Науковий керівник:
кандидат історичних наук,
доцент кафедри архівознавства,
спеціальних історичних та правознавчих
дисциплін
Адамовський Володимир Іванович

Кам'янець-Подільський – 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Джерельна база та історіографія дослідження.....	8
1.1. Джерельна база дослідження.....	8
1.2. Історіографія проблеми.....	9
РОЗДІЛ 2. Історико-правові аспекти виникнення радянської міліції.....	13
2.1. Історія появи карного розшуку як явища людської діяльності.....	13
2.2. Міліція країни Рад: питання створення та організації в 20-30-ті рр.....	15
2.3. Карний розшук: зародження і діяльність у 20-30-ті роки.....	20
РОЗДІЛ 3. Правові основи та принципи оперативно-розшукової діяльності карного розшуку в Українській РСР в 1939-1991 рр.....	35
3.1. Карний розшук у Другій світовій війні і другій половині 40-х рр.....	35
3.2. Карний розшук УРСР 50-60-ті роки.....	42
3.3. 70 рр. – 1991 р. в діяльності українського карного розшуку.....	47
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	57
ДОДАТКИ.....	68
Додаток А. Структура РВВС (1965 р.).....	68
Додаток Б. Система внутрішніх справ у 70-ті роки на прикладі УРСР.....	69
Додаток В. Структура Управління міліції МДБ УРСР станом на лютий 1951 року.....	70

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ:

ВБРСВ – Відділ боротьби з розкраданням соціалістичної власності
(рос. ОБХСС МВД)

ВБРСВС – служба захисту економіки від злочинних посягань

ДПУ – державне політичне управління

КР – кримінальний розшук

МАСРР (Молдавська автономна соціалістична радянська республіка)

МДБ – Міністерство Державної Безпеки

НКВС – Народний комісаріат внутрішніх справ

ОВС – органи внутрішніх справ

ОДПУ – Об'єднане державне політичне управління

ОРД – оперативно-розшукова діяльність

РВВС – районний відділ внутрішніх справ

РНК – Рада народних комісарів

РСМ – робітнично-селянська міліція

УМ – управління міліції

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах національного відродження України, розбудови її державності, утвердження міжнародного авторитету, боротьби із зовнішніми загрозами все більш очевидним стає те, що подальший успішний поступ нашої країни великою мірою залежить від спроможності протистояти негативним чинникам зовнішнього та внутрішнього характеру. Сьогоднішні виклики та загрози, що зумовлені впливом комплексу геополітичних, соціально-демографічних, економічних, політичних, правових, психологічних і технологічних факторів, вимагають не тільки системного реагування, а й адекватної трансформації сектору національної безпеки, зокрема органів карного розшуку системи Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС). Роль карного розшуку, в тому структурному вигляді, який на сьогодні склався, полягає у створенні умов для розвитку безпечного середовища життєдіяльності як основи безпеки на території України, а також сучасної системи внутрішньої безпеки, як фактора стримування збройної агресії Російської Федерації, протидії «гібридній» війні з боку сусідньої держави. І в цьому ракурсі важливого значення набуває всебічне дослідження маловідомих сторінок історії створення та діяльності карного розшуку, зокрема пов'язаних з утвердженням на теренах нашої країни тоталітарного режиму радянської влади, що також ставить перед вітчизняним суспільством цілу низку актуальних завдань, які потребують належного наукового аналізу.

Тому, вивчення історичного досвіду діяльності карного розшуку в зазначений хронологічний період сприятиме сьогодні ефективній роботі правоохоронних органів, їхній успішній боротьбі зі злочинністю, забезпеченню суспільного рядку безпеки населення. А тому історико-правове дослідження організаційно-правових засад утворення і діяльності карного розшуку в УРСР (1919-1991 рр.) в період появи, посилення та загострення кризи й занепаду командно-адміністративної системи урядування і планової

економіки є актуальним як для теорії, так і для юридичної практики. В цьому й полягає актуальність дослідження.

Об'єктом дослідження є створення та діяльність карного розшуку Української УРСР в період 1919-1991 рр.

Предметом дослідження є структура, особовий склад, основні напрями і характерні особливості діяльності карної міліції у боротьбі зі злочинністю, забезпечені громадського порядку та безпеки громадян в умовах тоталітарного режиму СРСР.

Хронологічні рамки охоплюють період 1919-1991 рр. Ці роки характеризувалися створення карного розшуку в Україні, його діяльністю, а також розпадом СРСР у 1991 р.

Географічні межі дослідження визначені адміністративними кордонами Української РСР і вони охоплюють всю територію України в тому числі Західну Україну (з 1939 р.) й Кримський півострів.

Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі всебічного вивчення наукової літератури, опублікованих та неопублікованих джерел розкрити й узагальнити історичний досвід створення організації карного розшуку України 1919-1991 рр. визначивши характер і особливості боротьби цієї структури із кримінальною злочинністю, організації охорони суспільного порядку, забезпечення безпеки громадян.

Для досягнення поставленої мети передбачається розв'язати такі **завдання:**

- проаналізувати стан наукової розробки та джерельну базу проблеми;
- дослідити структуру, чисельність, соціальний, національний склад карного розшуку та загалом органів міліції УРСР, їхню професійну підготовку;
- визначити роль і значення карного розшуку в боротьбі з кримінальною злочинністю у захисті державної й особистої власності громадян від злочинних посягань, у охороні громадського порядку, безпеці

населення, у забезпеченні вимог функціонування та розвитку суспільного життя в післяреволюційний період;

- з'ясувати місце, роль та значення карного розшуку в структурі ОВД УРСР під час Другої світової війни та післявоєнний час;

- показати діяльність карного розшуку УРСР в 50-60-ті роки;

- виявити успіхи та невдачі в роботі українського карного розшуку в 70-ті роки – 1991 р.

Методологічну основу бакалаврської роботи склали головні принципи історичної науки – історизму та об'єктивності. З філософських методів широко використано метод діалектики. Використання цього методу дало змогу розглянути організаційно-правові основи забезпечення законності в діяльності органів міліції УСРР (УРСР). За допомогою історичного методу проаналізовано внутрішні зв'язки та закономірності розвитку карного розшуку УСРР (УРСР) в період, який досліджується. Застосування функціонального методу дозволило автору визначити форми взаємодії міліції, карного розшуку та органів, котрі були покликані забезпечувати законність в її діяльності. Інституційний метод дав автору можливість вивчити міліцію УСРР (УРСР) як орган держави, створений, у тому числі, для забезпечення законності. За допомогою термінологічного методу досліджено розвиток терміна «карний розшук», «міліція», «НКВС», «радянська міліція». Також, широко застосовано і метод герменевтики – мистецтва і теорії тлумачення юридичних текстів. За його допомогою проаналізовано тексти нормативно-правових актів ССРР (СРСР), УСРР.

Практичне значення. Фактичний матеріал і висновки дослідження можуть бути використані при розробці узагальнюючих та спеціальних праць з розвитку історії держави та права України загалом, та історії органів внутрішніх справ України зокрема.

Апробація роботи відбувалась на студентській конференції у березні 2022 р., а її результатом є друк статті на тему: «Карний розшук УРСР в 1919 – 1991 рр. Основні аспекти утворення і діяльності».

Структура роботи. Мета, завдання та характер дослідження визначили його структуру: вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел та літератури.

ВИСНОВКИ

У бакалаврському дослідженні здійснено історико-теоретичне узагальнення важливого для вітчизняної фундаментальної юридичної науки завдання, що полягає у створенні науково обґрунтованих концептуальних положень, які розкривають різноманітні аспекти організаційно-правових засад діяльності органів карного розшуку УРСР у 1919-1991 рр., і спираються на досягнення сучасного праворозуміння та набутої українським народом історико-правової спадщини.

За результатами проведеного дослідження запропоновані важливі висновки, основні з них наступні.

Аналізуючи стан опрацювання теми дослідження, слід констатувати наявність цілого пласту літератури, в якій висвітлюються різні аспекти діяльності карного розшуку на різних етапах становлення і розвитку радянської держави. В той же час, частина досліджень позначена (перш за все радянського періоду) героїфікацією «подвигів міліціонерів» перш за все тих, що захищали радянський лад. Тобто у цих працях домінували ідеологічні установки. В той же час, роботи радянських істориків та юристів з питань розвитку та діяльності карного розшуку СРСР та України стали певною базою для наступних дослідників. Але при цьому, радянська історіографія фактично не приділяла уваги історії міліції на регіональному рівні. Радянські фахівці, досліджуючи різноманітні аспекти діяльності міліції, були обмежені пануючим у будь-якій галузі науки класовим підходом, особливо що стосувалося злочинності та боротьби з нею. Ряд досліджень присвячено діяльності загалом міліції, без виокремлення карного розшуку. Деякі дослідження характеризують окремі аспекти діяльності карного розшуку або певні періоди. Тобто, можемо сказати, що і донині відсутні праці, в яких комплексно реконструйовано організаційно-правові засади утворення та діяльності карного розшуку УРСР у вказаний хронологічний період. В той же час, вважаємо, що наявний джерельний

комплекс є цілком достатній, аби виконати дослідження і вийти на вагомні результати.

Визначено, що більшовики відібравши владу в ослабленого війною і невдалою внутрішньою політикою Тимчасового уряду одразу кинулися зміцнювати свої ряди. А тому, з цією метою було створено НКВС, а далі міліція, карний розшук. Міліція була проголошена робітничо-селянською і щоб зробити її покірним знаряддям в руках влади, то її одразу обмежили численними законами, указами, постановами, комісіями. А щоб туди не потрапили розумні та талановиті, то міліцію загалом і карний розшук зокрема, було поставлено на голодний пайок (невелике матеріальне забезпечення) і періодично проводились чистки для тих, хто був недостатньо вірний більшовикам. Горезвісне подвійне підпорядкування, диктат правлячої партії, правова незахищеність і багато що інше, відштовхували від міліції розумних, здатних людей. А тому, цей орган на весь час існування радянської влади перетворювалася на слухняний і безправний придатак антидемократичної системи, яку, мабуть, така ситуація цілком влаштувала. І як результат, відсутності стабільності кадрів, постійної великої змінюваності працівників, їх невисокого загальноосвітнього, а також професійного рівня – постійні порушення службової дисципліни, що відбивалося на ефективності роботи щодо зміцнення правопорядку в державі.

Доведено, що в умовах військового часу, в розпал боротьби з бандитизмом в 1919-1921 рр., головними завданнями для міліції та карного розшуку в той період являлися: охорона «революційного порядку», виконання усіх наказів і розпоряджень радянської влади, боротьба з кримінальними злочинами. Проте, міліція набула мілітаризованого характеру: зокрема, комплектувалася червоноармійцями, у своїй діяльності спиралася на військові статuti, отримувала пізніше пільги та пайки, як Червона Армія. Проте, вона не була повністю мілітаризованою і тому, і не могла ефективно боротися з бандитськими згряями.

З'ясовано, що ситуація в державі в цей період вимагала встановлення твердого правового порядку, дотримання законності. Спроби боротьби за зміцнення законності в діяльності органів кримінального розшуку проводилися протягом усього вказаного періоду. Цьому були підпорядковані заходи політико-виховної роботи, вдосконалення дисциплінарної практики, підвищення культурного рівня особового складу, масово-роз'яснювальна робота, посилення дієвості міліційної преси.

Підтверджено, що характерними правопорушеннями в середовищі працівників карного розшуку були привласнення, розтрата, перевищення влади, використання службового становища, пияцтво, дискредитація міліції, порушення правил провадження дізнання. Поширеним було хабарництво, хоч і помічалась тенденція до зменшення його обсягів. У той же час, у контексті реформування органів НКВС, ДПУ, а пізніше, МДБ відмічається явище, коли міліція поруч з органами державної безпеки стає безпосереднім виконавцем репресивних заходів, здійснюваних органами радянської влади проти представників української інтелігенції, селянства. Так, працівники РСМ безпосередньо залучались до організації в Україні Голодомору 1932–1933 рр. У ході «великого терору» 1937–1938 рр. робота міліції характеризується практикою незаконних арештів, насильства, переповненістю арештних приміщень. Також, видно цей перегин в 40-роки, коли тривала боротьба з ОУН-УПА. Це при тому, що в той же час велася активна робота, спрямована на подолання в міліції загально-кримінальної злочинності, зміцнення дисципліни серед особового складу.

Це певною мірою впливало на стан роботи Карного розшуку, але не завжди. Він лише в певні періоди міг ефективно протистояти злочинності, але загалом все більше перетворювалася на силовий придаток різних відомств, що перевантажували її своїми профільними проблемами, що свідчило про незрілість влади в цілому. Варто сказати, що нормативно-правові засади карного розшуку України протягом досліджуваного періоду регламентувалися загальносоюзною та республіканською базою,

реформування якої відбивала інтереси партійно-державного апарату. Організаційно-структурне зміцнення системи органів внутрішніх справ мало на меті підвищити ефективність діяльності органів розшуку. Разом з тим влада прагнула негайного позитивного результату під впливом ідеї викорінення злочинності в найближчу перспективу. Результатом організаційних змін, протягом 20-х – 80-х рр., було створення централізованої та цілісної системи органів внутрішніх справ, як у центрі, так і на обласному рівнях.

Доведено, що характерною особливістю оперативної ситуації був щорічний ріст злочинності, як загальної, так і по тяжким злочинам. В той же час, якщо 20-30-ті роки характеризуються ростом випадків бандитизму, хуліганства, кількості безпритульних, зокрема дітей, то в 50-60-ті рр. починають переважати злочини пов'язані з крадіжками державного та приватного майна, вбивствами, в тому числі важкими, алкоголізмом (переважно 80-ті роки), хабарництвом. З'ясовано, що більше половини всіх злочинів припадало на великі міста. А 11-15% злочинів здійснювалися неповнолітніми. Серйозною проблемою для карного розшуку, особливо, зважаючи на велику наявність раніш засуджених, була рецидивна злочинність. А тому, основою боротьби з вище переліченими злочинами в досліджуваній період були відділи карного розшуку. Саме його співробітники проводили розкриття злочинів, розшук злочинців та втілювали заходи профілактичного характеру. Але, незважаючи на досить високий рівень розкриття злочинів міліція України, у досліджуваній період, так і не змогла подолати ріст злочинності. На це впливали і суб'єктивні чинники, такі як невиправдана завантаженість працівників «паперовою роботою», виконання непрофільних обов'язків тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

Неопубліковані джерела:

1. Про заходи щодо виконання Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» : Постанова Кабінету Міністрів України : від 20.05.1992 р. № 256-05 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення – 25.12.2021).
2. Про міліцію : Закон України : від 20 грудня 1990 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 4. Ст.20: З наступними змінами та доповненнями.
3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України : від 18 лютого 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст.303.
4. Об основных обязанностях и правах советской милиции по охране общественного порядка и борьбы с преступностью: Указ Президиума Верховного Совета СССР принят 8 июня 1973 г. URL: <https://docs.cntd.ru/document/901974516> (дата звернення – 28.12.2021).
5. Об упразднении Министерства внутренних дел СССР: Указ Президиума Верховного Совета СССР принят 13 января 1960 г. URL: <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=ESU&n=23885#eoXnXtS72Rf7iViC> (дата звернення – 25.01.2022).
6. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 22 серпня 1950 р. N 2563 «Про затвердження Переліку декретів і постанов Центрального Виконавчого Комітету УРСР, Ради Народних Комісарів УРСР, Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів УРСР, Ради Народних Комісарів УРСР і ЦК КП(б)У та Економічної Ради УРСР, виданих до 1 травня 1941 року, які втратили силу» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP502563?an=2> (дата звернення – 25.01.2022).

Опубліковані джерела

7. Збірник постанов та розпоряджень робітничо-селянського уряду України / Рада Народних Комісарів УРСР, Народний Комісаріат юстиції УРСР. Харків: Друк. «Вукопспілки», 1922. 1147 с.
8. Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1925 рік. Харків: Друкарня ПУ УВО ім. М. Фрунзе, 1925. 1785 с.
9. Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1926 рік. Харків: Укрголовліт, 1926. 818 с.
10. Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1926 рік. Харків: Укрголовліт, 1926. 430 с.
11. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ : Просвіта, 1996. 80 с.
12. Михайленко П.П. Кондратьєв Я.Ю. Історії міліції України у документах і матеріалах: у 3-х томах. Київ, Генеза, 1997. Т.1. 1917-1925. 504 с.
13. Михайленко П.П. Кондратьєв Я.Ю. Історії міліції України у документах і матеріалах: у 3-х томах. Київ, Генеза, 1997-1999. Т.2. 1926-1945. 412 с.
14. Михайленко П.П. Кондратьєв Я.Ю. Історії міліції України у документах і матеріалах: у 3-х томах. Київ, Генеза, 2000. Т.3. 1946-1990. 616 с.
15. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917-2017 рр.). – Т. 2: Народне секретарство – Народний комісаріат внутрішніх справ радянської України (грудень 1917 р. – грудень 1922 р.) / Авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Н. Ярмиш, Т. О. Проценко, В. О. Криволапчук, В. М. Чисніков, Т. А. Пługатар, В. А. Довбня, О. В. Кожухар; За заг. ред. А. Б. Авакова. Міністерство внутрішніх справ України; Державний науково-дослідний інститут. Харків : Мачулин, 2014. 948 с. Шаповал Ю., Пристайко В., Золотарьов В. ЧК-ГПУ-НКВД в Україні: особи, факти, документи / Ред. Т. Хорунжа. НАН України. Інститут

української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; Служба Безпеки України. Київ : Абрис, 1997. 608 с.

16. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917-2017 рр.). – Т. 3: Народний комісаріат внутрішніх справ Української СРР (грудень 1922 р. – грудень 1930 р.) / Авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Н. Ярмиш, Т. О. Проценко, В. О. Криволапчук, В. М. Чисніков, Т. А. Пługатар, В. А. Довбня, О. В. Кожухар; За заг. ред. А. Б. Авакова. Міністерство внутрішніх справ України; Державний науково-дослідний інститут МВС України. Харків : Мачулін, 2015. 940 с.

17. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917-2017 рр.). – Т. 4: Народний комісаріат внутрішніх справ Радянської України: реорганізації, зміна статусу, правових основ, основні напрями діяльності (грудень 1930 р. – 21 червня 1941 р.) / Авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Н. Ярмиш, Т. О. Проценко, В. О. Криволапчук, В. В. Ткаченко, В. М. Чисніков, Т. А. Пługатар, В. А. Довбня, О. В. Кожухар, О. В. Пристайко, В. А. Золотарьов; За заг. ред. А. Б. Авакова. Міністерство внутрішніх справ України; Державний науково-дослідний інститут МВС України. Харків : Мачулін, 2015. 946 с.

18. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917-2017 рр.). – Т. 5: НКВС-МВС радянської України в Другій світовій війні та в повоєнний період сталінської диктатури (22 червня 1941 р. – 5 березня 1953 р.) / Авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Н. Ярмиш, Т. О. Проценко, В. О. Криволапчук, В. В. Ткаченко, В. М. Чисніков, Т. А. Пługатар, В. А. Довбня, О. В. Кожухар; За заг. ред. А. Б. Авакова. Міністерство внутрішніх справ України; Державний науково-дослідний інститут МВС України. Харків : Мачулін, 2016. 980 с.

19. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917-2017 рр.). – Т. 6: Міністерство внутрішніх справ – Міністерство охорони громадського порядку Радянської України в період десталінізації та подальших реорганізацій (5 березня 1953 р. –

грудень 1968 р.) / Авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Н. Ярмиш, В. О. Криволапчук, Т. О. Проценко, В. В. Ткаченко, В. М. Чисніков, Т. А. Плугатар, В. А. Довбня, О. В. Кожухар; За заг. ред. А. Б. Авакова. Міністерство внутрішніх справ України; Державний науково-дослідний інститут МВС України. – Київ; Харків: Мачулін, 2016. 986 с.

20. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917-2017 рр.). – Т. 7: Міністерство внутрішніх справ Української РСР у період загострення кризи радянської системи і перебудови (9 грудня 1968 р. – 23 серпня 1991 р.) / Авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Н. Ярмиш, В. О. Криволапчук, Т. О. Проценко, В. Д. Бондаренко, В. М. Чисніков, Т. А. Плугатар, В. А. Довбня, О. В. Кожухар; За заг. ред. А. Б. Авакова. Міністерство внутрішніх справ України; Державний науково-дослідний інститут МВС України. Київ: 2017. 972 с.

21. Шевченко О.І. Органи державної безпеки Київщини (1919-1991) у фотографіях і документах. Київ: Дон-97, 2004. 326 с.

Література:

Монографії

22. Бандурка О. М. Становлення та розвиток міліції України (1921–1930 роки): історико-правове дослідження: [монографія]. Харків : Золота миля, 2015. 492 с.

23. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина І: Підручник. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.

24. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953 : сусп.-політ. та іст.-прав. аналіз : у 2 кн. Київ : Либідь : Військо України, 1994. Кн. 1 . 1994. 424 с.

25. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953 : сусп.-політ. та іст.-прав. аналіз : у 2 кн. Київ : Либідь : Військо України, 1994. Кн. 2 . 1994. 684 с.

26. Оперативно-розшукова діяльність: Навч. посіб. Є. М. Моїсеєв, О. М. Джужа, Д. Й. Никифорчук та ін. За ред. проф. О. М. Джужа. Київ. : Правова ЄДНІСТЬ, 2009. 310 с.

27. Тимченко А.П. Правовые основы организации деятельности милиции Украины В 1917-1941 гг. Учебное пособие. Луганск РИО ЛИВД, 1988, 85 с.

28. Чисніков В. М. Сисна поліція на Україні за часів Російської імперії (1880–1917 рр.): історико-правове дослідження. У 2 кн. Кн. II / Наук. ред. Ярмиш О. Н. Державний науково-дослідний інститут МВС України. Харків : Мачулін, 2014. 624 с.

Статті

29. Банах С. Інформаційне забезпечення діяльності правоохоронних органів: історико-правовий аналіз. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Випуск 2 (18). С. 149-156.

30. Бандурка О.М., Греченко В.А. Міліція української ССР у 1936 році: що потрібно знати, врахувати, уникнути. Європейські перспективи. 2020. №2. С.5-10.

31. Бойко І.В. Історичні аспекти формування методологічних підходів до оцінювання діяльності дільничних офіцерів поліції.: Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2016. Том 2. № 74. С.178-188.

32. Головка О.М., Греченко В.А. 1938 рік в організації та діяльності міліції України. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 1 (11). С. 124-133.

33. Греченко В.А. Висвітлення діяльності міліції в роки НЕПу в роботах істориків 50-80-х років ХХ ст. *Право і безпека*. 2014. 4 (55). С.7-11.

34. Греченко В.А. Організація міліції української соціалістичної радянської республіки у 1931 р. *Forum Prava*, 2019. 54(1). С. 14-22.

35. Греченко В.А. Протидія злочинності в Українській РСР у другій половині 1930-х років. *Серія «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки»*. Вип. 30. С.33-44.
36. Греченко В.А., Московець В.І. Діяльність міліції щодо протидії злочинності в УСРРУ у середині 1930-х років. *Право і безпека*. 2018. №1 (68). С.18-24.
37. Греченко В.А., Шевченко А.Є., Шевченко Д.А. Зміни в організації та основні аспекти діяльності міліції Української РСР у 1940 році. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. №3 (116). С.40-49.
38. Делібалтова Ю.В. Основні напрямки діяльності міліції Півдня України в 20-30-ті рр. ХХ ст. *Науковий вісник Одеського державного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія*. 2009. № 16. С.161-172.
39. Кизинець О., Лось А. Напрями діяльності правоохоронних органів (міліції) в Радянській Україні в 1920-1930-х рр. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №1. С.182-187.
40. Кудін С.В., Шевченко Ю.В. Організаційно-структурна побудова правоохоронних органів УСРР у 20-х роках ХХ століття. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2019. Вип. 15. С.72-80.
41. Мовчан А.В. Історичні аспекти становлення та розвитку інформаційно-аналітичної роботи в оперативно-розшуковій діяльності. *Науковий вісник Національної Академії внутрішніх справ*. 2013. №3. С.230-238.
42. Мулукаєв Р.С. На страже порядку (к столетию советской милиции). *Труди Академіи управління МВД Росії*. 2017. №43 (3). С.155-159.
43. Павловська І.В. Правові засади дотримання законності працівниками радянської міліції та карного розшуку під час провадження

дізнання (1919-1930 рр.) *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Випуск 24. Т.1. С.73-77.

44. Прохоров В.В. Милиця кримської автономії в 1921–1945 гг. *Вопросы духовной культуры. Исторические науки*. С. 174-178.

45. Семенов А.И. Создание советской милиции. *Правопорядок: история, теория и практика*. 2017. №14 (3). С.91-96.

46. Стрижак В.О. Історія становлення та розвитку пошукової діяльності оперативних підрозділів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. №4. Ч.2. С.118-121.

47. Чернуха О.В. Архівні джерела з історії харківської міліції 1920-х років. *Історичний архів*. С.155-159.

48. Чернуха О.В., Робак І.Ю. Воєнізація органів внутрішніх справ та її вплив на стан харківської міліції на початку 1920-х рр. *Гілея: Науковий вісник. Збірник наукових праць*. Київ : ВІР УАН. 2011. спецвипуск. С. 131-138.

49. Шевченко А. Є. Боротьба залізничної та водної міліції України з бандитизмом та злочинністю на транспортних комунікаціях у 20-і роки ХХ сторіччя. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2004. № 2. С. 64–68.

50. Шевченко А. Є. Транспортна міліція України у боротьбі зі злочинністю у 1944-1945 рр. *День пам'яті і день перемоги: історико-правові аспекти Другої світової війни* : зб. тез допов. наук.-практ. конф., 13 травня 2015 року / Мін-во освіти і науки України, Нац. ун-т держ. податкової служби України [та ін.]. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. С. 38–41.

51. Шевченко А.Є., Греченко В.А., Шевченко Д.А. Організаційно-правова діяльність міліції УРСР наприкінці 40-х років ХХ ст. *Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал*. 2020. Вип. 2 (4). С.17-30.

Автореферати дисертацій та рецензії

52. Бадахов Ю. Н. Організаційно-правові засади діяльності органів державної безпеки УРСР у період Другої Світової війни : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків: 2018. 29 с.

53. Кожевина М. А. Милицейское образование в Советской России: организация и правовое регулирование (1918-1991 гг.) : Дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 Москва: 2005. 416 с.

54. Кузьменко Н.О. Правові засади організації та діяльності національних адміністративно-територіальних одиниць в Українській РСР у 1920-1930-х рр. Дис... канд. юрид. наук 12.00.01 Київ, 2020. 239 с.

55. Лагоша М.М. Міліція України в 1945-1953 рр. Авт. дис... канд. іст. наук. 07.00.01. Донецьк : 2000. 24 с.

56. Лесь І. Становлення та розвиток дисциплінарних правовідносин в органах міліції УСРР-УРСР (1919-1991 рр.). Дис... канд. юрид. наук 12.00.01 Харків, 2017. 218 с.

57. Мельник П. О. Кримінально-правове забезпечення протидії організованій злочинності в УРСР (1960–1991 рр.). Дис. канд. юрид. наук 12.00.01. Київ : 2019. 267 с.

58. Павловська І.В. Організаційно-правові засади забезпечення законності в діяльності органів міліції УСРР (УСРС) (1919 рік – перша половина 1941 року). Дис... канд. юрид. наук 12.00.01. Київ: 2016. 242 с.

59. Пристайко О.В. НКВС-МВС УРСР (1934-1954 рр.): структурна побудова та функції (історико-правове дослідження). Дис... канд. юрид. Наук: 12.00.01. Київ, 2021. 272 с.

60. Самофалов О.Л. Адміністративно-правові засади оперативно-розшукової діяльності підрозділів карного розшуку. Авт. дис... канд. юрид. наук 12.00.07. Київ: 2010. 40 с.

61. Червоненко Г.О. Діяльність міліції Донбасу (друга половина 60-х - 70-х рр. ХХ століття): історичний досвід. Дис... канд. истор. наук: 07.00.01. Донецьк, 2006. 215 с.

62. Чернуха О.В. Формування та діяльність органів внутрішніх справ Харківщини в роки НЕПу (1921-1929). Дис... канд. истор. наук: 07.00.01. Харків: 2011. 184 с.

63. Чисніков В.М. Сисна поліція в Україні за часів Російської імперії (1880–1917 рр.): історико-правове дослідження. Дис. докт. юрид. наук 12.00.01. Київ: 2018. 535 с.

Довідкова література (словники, енциклопедії, довідники, тощо)

64. Карний розшук // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. Т. 3 : К-М. 792 с.

65. Розшук // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. Т. 5 : П-С. 736 с.

Електронні ресурси.

66. Галкін Д.В. Організаційно-штатна робота в міліції Радянської України. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7154/Orhanizatsiino_shtatna%20roboata%20v%20militsii%20radianskoi%20Ukrainy_Halkin_2009.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення – 25.12.2021).

67. Карний розшук URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%88%D1%83%D0%BA (дата звернення – 20.01.2022).

68. Кожевина М. Милицейское образование в Советской России: организация и правовое регулирование: 1918-1991 гг. URL: <https://www.dissercat.com/content/militseiskoe-obrazovanie-v-sovetskoj-rossii-organizatsiya-i-pravovoe-regulirovanie-1918-1991> (дата звернення – 25.12.2021).

69. Корсун С.І. Професійно-психологічний відбір. Історія та сучасність URL: http://www.rusnauka.com/25_SSN_2009/Psihologia/51624.doc.htm (дата звернення – 25.12.2021).

70. Министерство внутренних дел СССР URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%B2%D0%BD%D1%83%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%B4%D0%B5%D0%BB_%D0%A1%D0%A1%D0%A1%D0%A0 (дата звернення – 25. 01.2022).

71. Міліція України URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%BB%D1%96%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8 (дата звернення – 26.12.2021).

72. Міністерство внутрішніх справ СРСР. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%B2%D0%BD%D1%83%D1%82%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%96%D1%85_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2_%D0%A1%D0%A0%D0%A1%D0%A0 (дата звернення – 26.12.2021).

73. Народний комісаріат внутрішніх справ СРСР. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%81%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D1%82_%D0%B2%D0%BD%D1%83%D1%82%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%96%D1%85_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2_%D0%A1%D0%A0%D0%A1%D0%A0 (дата звернення – 24.12.2021).

74. Народний комісаріат внутрішніх справ Української РСР URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%81%81%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D1%82_%D0%B2%D0%BD%D1%83%D1%82%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%96%D1%85_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2_%D0%A1%D0%A0%D0%A1%D0%A0

D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D1%82 %D0%B2%D0%BD%D1%83%D1%82%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%96%D1%85 %D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2 %D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97 %D0%A1%D0%A0%D0%A0 (дата звернення – 27.12.2021).

75. Національна академія внутрішніх справ URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0 %D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%8F %D0%B2%D0%BD%D1%83%D1%82%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%96%D1%85 %D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2> (дата звернення – 25.12.2021).